

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 28.6.2023
COM(2023) 364 final

2023/0208 (COD)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε
ευρώ**

{SEC(2023) 257 final} - {SWD(2023) 233 final} - {SWD(2023) 234 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Τα μετρητά ευρώ συνιστούν κυρίαρχο μέσο πληρωμής¹, καθώς οι πολίτες και οι έμποροι λιανικής χρησιμοποιούν τα μετρητά ευρώ στις καθημερινές συναλλαγές για να πραγματοποιούν πληρωμές ή να δίνουν ρέστα στη ζώνη του ευρώ. Τα μετρητά είναι το μόνο μέσο πληρωμής που επιτρέπει τις άμεσες πληρωμές αυτοπροσώπως, με άμεσο διακανονισμό και χωρίς τη συμμετοχή τρίτου ή τη χρήση ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών, μια τάση που επιταχύνθηκε με τη νόσο COVID-19, οδήγησε σε γενική μείωση των πληρωμών σε μετρητά, ενώ η μείωση των δικτύων αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATM) σε ορισμένα κράτη μέλη συνεπάγεται κινδύνους όσον αφορά την πρόσβαση σε μετρητά. Ως εκ τούτου, το ζήτημα του πεδίου εφαρμογής και της έννοιας του καθεστώτος νόμιμου χρήματος που αναγνωρίζεται στα μετρητά έχει αναδειχθεί στο θεματολόγιο πολιτικής της ΕΕ, όπως περιγράφεται στη στρατηγική πληρωμών λιανικής της Επιτροπής και λαμβανομένης υπόψη της πρόσφατης απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του θέματος².

Η απόφαση αυτή είναι σημαντική διότι εκθέτει στη νομολογία του Δικαστηρίου τις βασικές πτυχές της έννοιας του νόμιμου χρήματος, οι οποίες μέχρι σήμερα εντοπίζονταν μόνο στη σύσταση της Επιτροπής της 22ας Μαρτίου 2010 σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ³. Παρότι το δίκαιο της ΕΕ αποδίδει άμεσα καθεστώς νόμιμου χρήματος σε τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ, ούτε το πρωτογενές ούτε το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ ορίζουν την έννοια του νόμιμου χρήματος. Στην απόφασή του στις υποθέσεις που αφορούν νόμιμο χρήμα, το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια του «νόμιμου χρήματος» των τραπεζογραμματίων ευρώ που κατοχυρώνεται στο άρθρο 128 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ αποτελεί έννοια του δικαίου της Ένωσης η οποία πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς και ενιαία σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η έννοια του νόμιμου χρήματος όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο για τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ συνεπάγεται τα εξής: i) υποχρεωτική αποδοχή, ii) στην ονομαστική αξία και iii) εξοφλητική ενέργεια⁴, όπως ορίζεται στο σημείο 1 της σύστασης της Επιτροπής του 2010.

Προκειμένου να διαφυλαχθεί στην πράξη η αποτελεσματικότητα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών, είναι καίριας σημασίας να διασφαλιστεί η εύκολη πρόσβαση σε μετρητά ευρώ, διότι εάν οι πολίτες δεν έχουν πρόσβαση σε μετρητά, δεν θα είναι σε θέση να πληρώσουν με αυτά και θα υπονομευθεί το πραγματικό καθεστώς τους ως νόμιμου χρήματος.

Κατά συνέπεια, η παρούσα πρόταση διασφαλίζει ότι η φυσική μορφή του χρήματος κεντρικής τράπεζας, τα μετρητά σε ευρώ, εξακολουθεί να υφίσταται, να είναι διαθέσιμη και αποδεκτή από όλους τους κατοίκους και τις επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ.

¹ https://www.ecb.europa.eu/euro/cash_strategy/cash_role/html/index.el.html

² Βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, Hessischer Rundfunk (EU:C:2021:63).

³ Σύσταση της Επιτροπής 2010/191/ΕΕ, της 22ας Μαρτίου 2010, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ.

⁴ Βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, Hessischer Rundfunk (EU:C:2021:63, σκέψη 49).

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Εκτός από τις σχετικές διατάξεις των Συνθηκών (άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ και άρθρα 127 έως 133 της ΣΛΕΕ), το άρθρο 11 του κανονισμού 974/98 για την εισαγωγή του ευρώ που χορηγεί καθεστώς νόμιμου χρήματος στα κέρματα ευρώ⁵, τη σύσταση της Επιτροπής του 2010 και την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του ψηφιακού ευρώ (που εκδίδεται παράλληλα με την παρούσα πρόταση),⁶ δεν υπάρχουν διατάξεις πολιτικής στον σχετικό τομέα πολιτικής, δηλαδή στο νομισματικό δίκαιο στο πλαίσιο της νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ.

Η παρούσα πρόταση συνάδει με τις εν λόγω διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου. Ειδικότερα, η παρούσα πρόταση κανονισμού συνάδει με τη σύσταση της Επιτροπής του 2010, η οποία περιλάμβανε τον κοινό ορισμό της έννοιας του νόμιμου χρήματος. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των δύο μορφών χρήματος κεντρικής τράπεζας (ψηφιακό ευρώ και μετρητά ευρώ), το ψηφιακό ευρώ θα ρυθμίζεται επίσης κατά τρόπο συνεπή με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των μετρητών, με την επιφύλαξη των διαφορών μεταξύ αυτών των μορφών του ευρώ. Η παρούσα πρόταση συμπληρώνει την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του ψηφιακού ευρώ, καθώς το ψηφιακό ευρώ θα πρέπει να συμπληρώνει τα μετρητά και όχι να τα αντικαθιστά. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή υποβάλλει νομοθετική πρόταση για τη διασφάλιση της αποδοχής και της διαθεσιμότητας των μετρητών.

Μόλις εγκριθεί, ο προτεινόμενος κανονισμός θα αντικαταστήσει τη σύσταση της Επιτροπής του 2010, η οποία θα καταστεί άνευ αντικειμένου. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα καταστήσει σαφές ότι η σύσταση δεν θα ισχύει πλέον.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η παρούσα πρόταση συνάδει με άλλες πολιτικές που εφαρμόζονται σε επίπεδο Ένωσης. Ειδικότερα, συνάδει με τη στρατηγική πληρωμών λιανικής της Επιτροπής, η οποία εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020.

Η παρούσα πρόταση συνάδει επίσης με την ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα, η οποία καλύπτει τα ΑΤΜ, και με τις προσπάθειες πολιτικής της Ένωσης για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Στόχος της είναι να διασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες της ζώνης του ευρώ έχουν επαρκή και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις ευάλωτες ομάδες που εξαρτώνται από τη χρήση μετρητών για πληρωμές, στις οποίες περιλαμβάνονται συνήθως οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε ψηφιακές πληρωμές, τα άτομα με περιορισμένες ψηφιακές δεξιότητες και/ή εισόδημα. Οι ομάδες αυτές τείνουν να έχουν ιδιαίτερη προτίμηση στη χρήση μετρητών για τον διακανονισμό των πληρωμών τους έναντι ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών. Επιπλέον, τα οικονομικά αποκλεισμένα άτομα, όπως τα πρόσωπα με μηδενική χρήση τραπεζικών υπηρεσιών, οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστες, οι οποίοι ενδέχεται να μην είναι σε θέση ή να μην είναι πρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν τα μέσα πληρωμών που παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα, βασίζονται επίσης σε μετρητά ως

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 1).

⁶ [Σύσταση της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 2010, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ \(europa.eu\)](#)

τρόπο πληρωμής της επιλογής τους. Επιπλέον, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι κύριοι λόγοι για τους οποίους προτιμάται η χρήση μετρητών είναι ότι i) τα μετρητά θεωρείται ότι δίνουν τη δυνατότητα μεγαλύτερης επίγνωσης των ιδίων εξόδων και ii) τα μετρητά θεωρούνται ανώνυμα (και, ως εκ τούτου, προστατεύουν την ιδιωτικότητα)⁷, ενώ έχουν το μοναδικό χαρακτηριστικό ότι επιτρέπουν άμεσες πληρωμές με άμεσο διακανονισμό χωρίς να χρειάζεται κάποιος τρίτος. Όσον αφορά τη διατήρηση των μετρητών ως επιλογής πληρωμής, η μελέτη «SPACE» της ΕΚΤ⁸ του 2022 δείχνει ότι το 60 % των καταναλωτών εξακολουθούσε να θεωρεί σημαντική ή πολύ σημαντική τη δυνατότητα πληρωμής με μετρητά. Επιβεβαιώνει ότι «παρά τις επιπτώσεις της πανδημίας και των σχετικών μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και των προτιμήσεων που δηλώνονται από τους ίδιους τους καταναλωτές, ένα αυξανόμενο ποσοστό των καταναλωτών της ζώνης του ευρώ θα επιθυμούσε να έχει τα μετρητά ως επιλογή πληρωμής»⁹.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η παρούσα πρόταση κανονισμού βασίζεται στο άρθρο 133 της ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει τη θέσπιση μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων νομισματικού δικαίου, που είναι αναγκαία για τη χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος. Η συγκεκριμένη διάταξη της Συνθήκης αντικατοπτρίζει την ανάγκη θέσπισης ενιαίων αρχών για όλα τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, προκειμένου να διασφαλιστούν τα γενικά συμφέροντα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.

• Επικουρικότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3 της ΣΕΕ, η αρχή της επικουρικότητας δεν εφαρμόζεται στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα της νομισματικής πολιτικής για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ. Στον τομέα αυτόν, δεν είναι δυνατή η ανάληψη δράσης από τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ και, ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζεται η αρχή της επικουρικότητας.

• Αναλογικότητα

Η αναλογικότητα αποτέλεσε αναπόσπαστο μέρος της εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση. Παρότι η θέσπιση μέτρων, κατά περίπτωση, για τη διασφάλιση της αποδοχής μετρητών ή την επαρκή και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά μπορεί να επιβαρύνει τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη λήψη τους και τα μέρη που είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή τους, τα μέτρα δεν υπερβαίνουν τα αναγκαία όρια για τη διασφάλιση των στόχων της αποδοχής και της πρόσβασης σε μετρητά, και η πρόταση παρέχει στα κράτη μέλη την ευελιξία να λαμβάνουν μέτρα μόνο όταν είναι αναγκαία και να προσαρμόζουν τα μέτρα στις

⁷ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2022), Έρευνα για τις συνήθειες των καταναλωτών σε ό,τι αφορά τις πληρωμές στη ζώνη του ευρώ (SPACE) https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7.

⁸ Έρευνα για τις συνήθειες των καταναλωτών σε ό,τι αφορά τις πληρωμές στη ζώνη του ευρώ (SPACE) – 2022 (europa.eu).

⁹ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2022), Έρευνα για τις συνήθειες των καταναλωτών σε ό,τι αφορά τις πληρωμές στη ζώνη του ευρώ (SPACE), σ. 59 https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7.

ιδιαίτερες εθνικές συνθήκες τους. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η παρούσα πρόταση κανονισμού δεν υπερβαίνει, συνεπώς, τα αναγκαία και αναλογικά όρια για την επίτευξη των στόχων της.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αποτελεί κατάλληλη νομική πράξη για τη συμβολή στη δημιουργία ενός ενιαίου εγχειριδίου κανόνων, δεδομένου ότι είναι άμεσα και απευθείας εφαρμοστέος και, συνεπώς, εξαλείφει το ενδεχόμενο διαφορετικής εφαρμογής του στα διάφορα κράτη μέλη λόγω αποκλίσεων κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Η επιλογή αυτή συνάδει με τον στόχο της πρότασης.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**
- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η στρατηγική διαβούλευσης στην οποία βασίζεται η παρούσα πρόταση απαρτίζεται από διάφορες πρωτοβουλίες:

- Στοχευμένη διαβούλευση σχετικά με το ψηφιακό ευρώ δρομολογήθηκε από την Επιτροπή στις 5 Απριλίου 2022 και ολοκληρώθηκε στις 16 Ιουνίου 2022. Ειδικό τμήμα της διαβούλευσης αυτής περιλάμβανε συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με τα μετρητά ως νόμιμο χρήμα. Με τη στοχευμένη διαβούλευση συγκεντρώθηκαν πληροφορίες από ειδικούς του κλάδου, παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών ιδρυμάτων, των ιδρυμάτων πληρωμών και των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος), παρόχους υποδομών πληρωμών, φορείς ανάπτυξης λύσεων πληρωμών, εμπόρους, ενώσεις εμπόρων, ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές πληρωμών λιανικής, εποπτικές αρχές για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών και άλλες σχετικές αρχές και εμπειρογνώμονες, καθώς και οργανώσεις καταναλωτών, προκειμένου να τροφοδοτήσουν την εκτίμηση επιπτώσεων που εκπόνησε η Επιτροπή ενόψει της πρότασης κανονισμού για το ψηφιακό ευρώ και της παρούσας πρότασης. Τα βασικά πορίσματα των στοχευμένων διαβουλεύσεων είναι τα ακόλουθα: οι οργανώσεις καταναλωτών, ορισμένες επιχειρηματικές ενώσεις και οι περισσότεροι επαγγελματίες που απάντησαν και εξέφρασαν τις απόψεις τους τάχθηκαν υπέρ της λήψης νομοθετικών μέτρων σε επίπεδο ΕΕ για την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και την κατοχύρωση του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών ευρώ στη νομοθεσία. Γενικά, οι ερωτηθέντες πρότειναν να λαμβάνονται υπόψη πρακτικά ζητήματα όταν επιτρέπονται περαιτέρω εξαιρέσεις από τη γενική αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής. Οι επαγγελματίες που απάντησαν φάνηκε να έχουν δισταγμένες απόψεις όσον αφορά την επιβολή διοικητικών κυρώσεων για τη μη αποδοχή μετρητών, ενώ οι ενώσεις καταναλωτών υποστήριζαν τη διάταξη αυτή. Οι ερωτηθέντες υποστήριζαν ευρέως την απαγόρευση των πρόσθετων επιβαρύνσεων στις πληρωμές με τραπεζογραμματία και κέρματα σε ευρώ σε περίπτωση κανονισμού της ΕΕ. Συνολικά και σε κάθε σχετική ομάδα ενδιαφερόμενων μερών εκτός από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι ερωτηθέντες τάχθηκαν επίσης υπέρ μιας διάταξης για τη διασφάλιση της

διαθεσιμότητας των μετρητών, όπως η υποχρέωση των κρατών μελών να θεσπίζουν κανόνες για τη διασφάλιση επαρκούς πρόσβασης σε μετρητά και να αναφέρουν τους κανόνες αυτούς στην Επιτροπή και την ΕΚΤ, σε περίπτωση κανονισμού της ΕΕ. Όλα τα αποτελέσματα αναλύθηκαν και ελήφθησαν υπόψη κατά την κατάρτιση της εκτίμησης επιπτώσεων και της παρούσας πρότασης.

- Τα κράτη μέλη είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους σε διάφορες συνεδριάσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων για το ευρώ ως νόμιμο χρήμα (Euro Legal Tender Expert Group — ELTEG). Οι συζητήσεις υποστηρίχθηκαν από στοχευμένες διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, με τη χρήση ερωτηματολογίων. Οι συζητήσεις της ELTEG επιβεβαίωσαν την ύπαρξη ανασφάλειας δικαίου όσον αφορά το καθεστώς νόμιμου χρήματος των μετρητών σε ευρώ και τη διαφορετική εφαρμογή των αρχών της στη ζώνη του ευρώ. Η ELTEG εντόπισε μια σειρά από ζητήματα που αφορούν την αποδοχή και τη διαθεσιμότητα μετρητών επί τόπου, και η τελική της έκθεση περιλαμβάνει μια δέσμη 25 αρχών σχετικά με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των μετρητών, οι οποίες έχουν ληφθεί υπόψη κατά την κατάρτιση της παρούσας πρότασης.
- Στις 7 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή διοργάνωσε διάσκεψη υψηλού επιπέδου για το ψηφιακό ευρώ, στο πλαίσιο της οποίας ήρθαν σε επαφή εκπρόσωποι εθνικών αρχών και αρχών της ΕΕ, βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπρόσωποι του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών και μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων επισημάνθηκαν επανειλημμένα οι επιπτώσεις του ψηφιακού ευρώ στα μετρητά ευρώ και τονίστηκε κυρίως ότι το ψηφιακό ευρώ θα συμπληρώσει τα μετρητά.
- Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, η ΕΚΤ συμμετείχε ενεργά στις συζητήσεις σε τεχνικό επίπεδο.

• **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Για την προετοιμασία της παρούσας πρωτοβουλίας χρησιμοποιήθηκαν διάφορες πληροφορίες και πηγές εμπειρογνωσίας, μεταξύ των οποίων οι ακόλουθες:

- αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν μέσω των διαφόρων διαβουλεύσεων που αναφέρονται ανωτέρω,
- τελική έκθεση της ELTEG III¹⁰,
- έκθεση του Συμβουλίου Πληρωμών Λιανικής σε ευρώ (ΣΠΛΕ) για το 2022,
- έρευνες και έγγραφα εργασίας της ΕΚΤ, έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής και στατιστικά στοιχεία,
- έρευνα της Επιτροπής.

• **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η παρούσα πρόταση συνοδεύεται από εκτίμηση επιπτώσεων, η οποία υποβλήθηκε αρχικά στην επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου (ΕΡΕ) στις 14 Οκτωβρίου 2022. Η ΕΡΕ εξέδωσε αρνητική γνώμη στις 18 Νοεμβρίου 2022. Η εκτίμηση επιπτώσεων υποβλήθηκε εκ νέου στην ΕΡΕ στις 23 Μαρτίου 2023 και εγκρίθηκε στις 25 Απριλίου 2023. Απαντώντας στις παρατηρήσεις της ΕΡΕ, η εκτίμηση επιπτώσεων αποσαφηνίζει τη σχέση μεταξύ της

¹⁰ Βλ. τελική έκθεση στο πλαίσιο της [5ης συνεδρίασης της ELTEG III](#).

πρωτοβουλίας για το ψηφιακό ευρώ και της πρωτοβουλίας για την ιδιότητα των μετρητών ως νόμιμου χρήματος, περιγράφει λεπτομερώς τις ειδικές πτυχές της πρωτοβουλίας για την ιδιότητα νόμιμου χρήματος των μετρητών, και ειδικότερα όσον αφορά την πρόσβαση σε μετρητά, και καταδεικνύει τη σημασία του κόστους που συνεπάγονται για τις τράπεζες τα πιθανά μέτρα της ΕΕ, όπως η επαναφορά των ΑΤΜ.

Δύο είναι οι βασικές πτυχές του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών: η αποδοχή μετρητών και η πρόσβαση σε αυτά. Ελλείψει δράσης σε επίπεδο ΕΕ, ο βαθμός στον οποίο γίνονται αποδεκτά τα μετρητά από τις επιχειρήσεις και η ικανότητα των πολιτών και των επιχειρήσεων να αποκτήσουν επαρκή πρόσβαση σε μετρητά θα παραμείνουν σε μη ικανοποιητικό επίπεδο και θα διαφέρουν σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, λόγω της έλλειψης κοινής εφαρμογής και ερμηνείας της έννοιας του νόμιμου χρήματος.

Η αποδοχή μετρητών αποτελεί αντικείμενο της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και οι πτυχές που σχετίζονται με την αποδοχή μετρητών οι οποίες καλύπτονται από την απόφαση του ΔΕΕ, κωδικοποιούνται και αποσαφηνίζονται στην παρούσα πρόταση. Οι εν λόγω πτυχές είναι οι εξής: καταρχήν υποχρεωτική αποδοχή, στην ονομαστική αξία, και δυνατότητα εκπλήρωσης υποχρέωσης προς πληρωμή. Η εκτίμηση επιπτώσεων υποδεικνύει επίσης ότι για τη νομική πρόταση θα πρέπει να εξεταστούν λεπτομερέστερες διευκρινίσεις σχετικά με τη σημασία του νόμιμου χρήματος, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστιθέμενη αξία και η ασφάλεια δικαίου, με παράλληλη τήρηση της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, η εκτίμηση επιπτώσεων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να παρακολουθούνται τα επίπεδα αποδοχής μετρητών, συμπεριλαμβανομένης της επικράτησης του εκ των προτέρων μονομερούς αποκλεισμού μετρητών, και θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα εάν δεν διασφαλίζεται η αποδοχή μετρητών.

Δεδομένου ότι τα ζητήματα αυτά αφορούν το πεδίο εφαρμογής, τα αποτελέσματα και τις εξαιρέσεις από τις βασικές πτυχές της έννοιας του νόμιμου χρήματος που καλύπτονται από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η θέσπιση νομοθεσίας για τα θέματα αυτά αποτελεί σε μεγάλο βαθμό ζήτημα σαφήνειας και κωδικοποίησης για λόγους συνοχής και βελτίωσης της νομοθεσίας, με μικρό περιθώριο για επιλογές πολιτικής.

Όσον αφορά την πρόσβαση σε μετρητά, υπάρχει περιθώριο επιλογής πολιτικής σε σχέση με τη φύση και τη μορφή των μέτρων που πρέπει να ληφθούν και, ως εκ τούτου, οι πτυχές αυτές αναλύονται σε πλαίσια σε ολόκληρη την εκτίμηση επιπτώσεων. Προκειμένου τα μετρητά να χρησιμοποιούνται ως αποτελεσματικό μέσο πληρωμής, θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε διάφορες υπηρεσίες μετρητών, και ειδικότερα στις αναλήψεις και καταθέσεις μετρητών σε λογαριασμούς πληρωμών των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι υπηρεσίες αυτές επιτρέπουν την κυκλοφορία μετρητών μεταξύ διαφόρων παραγόντων της κοινωνίας.

Η εκτίμηση επιπτώσεων εντόπισε αύξηση (μεταξύ 2016 και 2019) του ποσοστού πολιτών που εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση σε ΑΤΜ, καθώς και μια μάλλον ανομοιογενή και ενίοτε προβληματική κατάσταση όσον αφορά την πρόσβαση σε μετρητά μεταξύ των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, υπάρχει κίνδυνος να μην είναι δυνατόν να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες της ζώνης του ευρώ έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες μετρητών υπό εύλογους όρους, ιδίως όσον αφορά τις τιμές και την απόσταση. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στον αποκλεισμό των ευάλωτων ομάδων που εξαρτώνται από τις πληρωμές σε μετρητά, καθώς και στη διάβρωση και τη σταδιακή απώλεια της αποτελεσματικότητας του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών, αλλά και ως πιθανού τρόπου πληρωμής έκτακτης ανάγκης σε καταστάσεις κρίσης. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα μετρητά θεωρούνται από πολλούς ένας τρόπος πληρωμής με κοινωνικές παροχές, παρέχοντας σαφή

επισκόπηση των δαπανών, με υψηλό βαθμό ευκολίας χρήσης, ταχύτητας, ασφάλειας και ανωνυμίας/ιδιωτικότητας σε οικονομικά θέματα.

Για την αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν την πρόσβαση σε μετρητά προσδιορίστηκαν δύο επιλογές: 1) πράξη μη δεσμευτικού δικαίου (π.χ. σύσταση της Επιτροπής), ή 2) νομικά δεσμευτική υποχρέωση για τα κράτη μέλη στον προτεινόμενο κανονισμό σχετικά με το νόμιμο χρήμα την οποία θα πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Η πρώτη επιλογή δεν θα επέτρεπε την ομοιομορφη ερμηνεία των βασικών αρχών του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών. Θα μπορούσε να επιτύχει μόνο εν μέρει τον στόχο της διασφάλισης επαρκούς πρόσβασης σε μετρητά και η ανοχή ανεπαρκούς πρόσβασης σε τμήματα της ζώνης του ευρώ θα μπορούσε να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος του ενιαίου νομίσματος. Η εκτίμηση επιπτώσεων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η προτιμώμενη επιλογή για την πρόσβαση σε μετρητά είναι η δεύτερη επιλογή, η οποία θα διασφαλίσει συνοχή στη ρυθμιστική μεταχείριση των δύο μορφών του ευρώ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίσουν μία ή περισσότερες εθνικές αρμόδιες αρχές με εποπτικές και ρυθμιστικές εξουσίες επί των δραστηριοτήτων της αγοράς του κλάδου μετρητών, οι οποίες θα πρέπει να παρακολουθούν την πρόσβαση σε μετρητά και συναφείς υπηρεσίες μετρητών. Τα κράτη μέλη θα έχουν την ευθύνη να αξιολογούν αυστηρά τι σημαίνει επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση στο ειδικό πλαίσιο της εκάστοτε χώρας (δηλαδή λαμβάνοντας επίσης υπόψη τη ζήτηση για πρόσβαση σε μετρητά), καθώς και τον βαθμό δράσης που πρέπει να αναληφθεί για τη διασφάλισή της. Η Επιτροπή θα μπορεί να αναλύει αν τα μέτρα που ελήφθησαν ανταποκρίνονται στην κοινή προσέγγιση του κανονισμού και στις εκτιμήσεις των κρατών μελών σχετικά με τις ανάγκες στην επικράτειά τους. Κατά τη διενέργεια της ανάλυσής της, η Επιτροπή θα ζητεί τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ως εκ τούτου, η επιλογή αυτή θα εξασφαλίσει επίσης την αποτελεσματική και συνεκτική προστασία του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών ευρώ σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ.

Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίσουν περαιτέρω τα μέτρα που λαμβάνουν για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε μετρητά, να καθορίσουν επαρκή γεωγραφικά πρότυπα για τις απαιτήσεις πρόσβασης για τα ΑΤΜ που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του πληθυσμού τους και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επιπέδου των υπηρεσιών τους, και να αξιολογήσουν ποιοι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών εμπίπτουν στις απαιτήσεις και τις συστάσεις πρόσβασης, οι πιθανές επιπτώσεις στο κόστος θα καθορίζονται από τις επιτόπιες ανάγκες και τις αντίστοιχες αποφάσεις των κρατών μελών. Εάν η πρόσβαση σε μετρητά συνεχίσει να είναι επαρκής σε ένα κράτος μέλος, δεν θα είναι αναγκαία η λήψη μέτρων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει πρόσθετο κόστος για τις τράπεζες. Στα κράτη μέλη στα οποία η πρόσβαση σε μετρητά έχει επιδεινωθεί ήδη σημαντικά, θα μπορούσε να προκύψει κόστος για τις τράπεζες σε σχέση με την αποκατάσταση επαρκούς επιπέδου πρόσβασης σε μετρητά, αλλά η έκταση του εν λόγω κόστους θα εξαρτάται από τις αποφάσεις των εθνικών αρχών σχετικά με τα επαρκή και αποτελεσματικά επίπεδα πρόσβασης, ακόμη και στην περίπτωση που η Επιτροπή εκδώσει εκτελεστική πράξη. Ο ίδιος ο κανονισμός της ΕΕ δεν θα επιβάλλει άμεσα έξοδα στις τράπεζες ή τους εμπόρους λιανικής.

Η παρούσα πρόταση δεν αναμένεται να έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συνάδει με το ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα. Όπως περιγράφεται ανωτέρω, η πρόταση αναμένεται να έχει θετικό κοινωνικό αντίκτυπο, ενισχύοντας την κοινωνική ένταξη των ευάλωτων ομάδων που τείνουν να εξαρτώνται περισσότερο από τα μετρητά ή να αποκλείονται από τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Η παρούσα πρωτοβουλία δεν είναι πρωτοβουλία REFIT. Δεν βασίζεται σε αξιολόγηση κάποιου υφιστάμενου κανονισμού.

Η παρούσα πρωτοβουλία θα είναι σε μεγάλο βαθμό ουδέτερη από την άποψη της αρχής «για κάθε θέσπιση, μία κατάργηση». Επί του παρόντος δεν υπάρχει νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των μετρητών και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν τρέχουσες διοικητικές δαπάνες που θα μπορούσαν να εξοικονομηθούν σε αυτόν τον τομέα.

Η παρούσα πρωτοβουλία δεν επιβάλλει νέες και σημαντικές διοικητικές δαπάνες, δηλαδή ειδικές απαιτήσεις επισημάνσης, απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων ή καταχώρισης, οι οποίες να πρέπει να αντισταθμιστούν από την εξοικονόμηση κόστους σε άλλον τομέα.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η πρωτοβουλία συνάδει με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Σέβεται το θεμελιώδες δικαίωμα της επιχειρηματικής ελευθερίας (που κατοχυρώνεται στο άρθρο 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και το θεμελιώδες δικαίωμα της προστασίας των καταναλωτών (άρθρο 38).

Όσον αφορά άλλα σχετικά θεμελιώδη δικαιώματα, οι πιθανοί περιορισμοί που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό δικαιολογούνται από στόχους γενικού συμφέροντος, σέβονται την ουσία τους και συμμορφώνονται με την αρχή της αναλογικότητας.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Ο παρών κανονισμός δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η πρόταση περιλαμβάνει γενικό σχέδιο για την παρακολούθηση και την επανεξέταση των επιπτώσεων του κανονισμού. Η Επιτροπή θα κληθεί να προβεί σε επανεξέταση της λειτουργίας και των αποτελεσμάτων του παρόντος κανονισμού και να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής (άρθρα 1 και 2)

Η πρόταση προβλέπει λεπτομερείς κανόνες σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τα αποτελέσματα που συνεπάγεται το καθεστώς νόμιμου χρήματος των μετρητών, και σχετικά με την πρόσβαση στα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ. Οι κανόνες διέπουν τον διακανονισμό χρηματικών οφειλών, στον βαθμό που πρόκειται να εξοφληθούν με μετρητά, όταν υφίσταται υποχρέωση πληρωμής. Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης κανόνες για τις αποδεκτές εξαιρέσεις, κανόνες για την παρακολούθηση της αποδοχής μετρητών και ειδικότερα της επικράτησης του εκ των προτέρων μονομερούς αποκλεισμού μετρητών στη ζώνη του ευρώ, καθώς και διάταξη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης σε μετρητά.

Ορισμός του νόμιμου χρήματος και εξαιρέσεις (άρθρα 4, 5 και 6)

Η πρόταση προβλέπει, για πρώτη φορά στο παράγωγο δίκαιο, ορισμό και ρύθμιση του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών. Μέχρι τώρα, το «νόμιμο χρήμα» ορίζεται μόνο στη σύσταση της Επιτροπής του 2010 και στη νομολογία του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, η οποία ερμηνεύει την έννοια του νόμιμου χρήματος που περιέχεται στο άρθρο 128 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ για τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ. Σύμφωνα με την εν λόγω νομολογία, το άρθρο 4 ορίζει ότι το καθεστώς νόμιμου χρήματος των μετρητών συνεπάγεται υποχρεωτική αποδοχή, στην ονομαστική αξία, και δυνατότητα εκπλήρωσης υποχρέωσης προς πληρωμή. Ο δικαιούχος δεν αρνείται τα μετρητά σε ευρώ που προσφέρονται για πληρωμή, εκτός εάν τα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικό μέσο πληρωμής ή εάν εφαρμόζεται εξαίρεση.

Το άρθρο 5 ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται νομικά η άρνηση της αποδοχής μετρητών σε ευρώ· η άρνηση αυτή πρέπει να γίνεται καλή τη πίστει, να βασίζεται σε νόμιμους λόγους και να συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων υπό τις οποίες πρέπει να πραγματοποιηθεί η πληρωμή. Το βάρος της απόδειξης ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για τις εν λόγω περιστασιακές καλόπιστες εξαιρέσεις φέρει ο δικαιούχος. Το άρθρο 5 ορίζει σε μη εξαντλητικό κατάλογο δύο νόμιμους λόγους για τους οποίους μπορούν να απορριφθούν τα μετρητά σε ευρώ σε αυτήν τη βάση, δηλαδή τραπεζογραμμάτια που αποτελούν νόμιμο χρήμα, η αξία των οποίων είναι προδήλως δυσανάλογη προς την αξία του ποσού προς διακανονισμό και, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν, κατά την καθοριστική χρονική περίοδο, η επιχείρηση δεν διαθέτει ρέστα ή εάν η επιχείρηση δεν θα έχει στη διάθεσή της επαρκή ρέστα ως αποτέλεσμα της πληρωμής αυτής για να πραγματοποιήσει τις συνήθεις συναλλαγές της.

Το άρθρο 6 αναθέτει στην Επιτροπή την εξουσία να θεσπίζει πρόσθετες εξαιρέσεις νομισματικού χαρακτήρα από την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων. Οι εξαιρέσεις αυτές θα πρέπει να είναι δικαιολογημένες και αναλογικές, δεν θα πρέπει να υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών σε ευρώ και θα πρέπει να επιτρέπονται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι είναι διαθέσιμα άλλα μέσα για την πληρωμή χρηματικών οφειλών.

Αποδοχή πληρωμών με μετρητά (άρθρο 7)

Το άρθρο 7 έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι δεν υπονομεύεται η θεμελιώδης αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής του νόμιμου χρήματος από τα διαδεδομένα επίπεδα μη αποδοχής μετρητών μέσω του μονομερούς και εκ των προτέρων αποκλεισμού των μετρητών από τις επιχειρήσεις.

Τα κράτη μέλη θα έχουν την υποχρέωση να παρακολουθούν το επίπεδο των εκ των προτέρων μονομερών αποκλεισμών των πληρωμών με μετρητά και να διασφαλίζουν την αποδοχή των μετρητών τηρώντας την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής μετρητών, όπως περιγράφεται στο άρθρο 4. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν ετησίως στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την αξιολόγησή τους. Αν τα επίπεδα μη αποδοχής μετρητών θεωρείται ότι υπονομεύουν την υποχρεωτική αποδοχή των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα.

Πρόσβαση σε μετρητά (άρθρο 8)

Το άρθρο 8 θεσπίζει την υποχρέωση των κρατών μελών να εξασφαλίζουν επαρκή και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, σε όλες τις περιφέρειές τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών. Αυτό απαιτείται για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μετρητών σε ευρώ ως νόμιμου χρήματος στην πράξη.

Τα κράτη μέλη θα έχουν την υποχρέωση να παρακολουθούν την πρόσβαση σε μετρητά. Θα πρέπει επίσης να αξιολογούν ετησίως την κατάσταση που επικρατεί στο έδαφός τους και να υποβάλλουν την αξιολόγησή τους στην Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Αν δεν διασφαλίζεται επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα.

Διαδικαστικές πτυχές (άρθρο 9)

Το άρθρο αυτό αποσκοπεί στον καθορισμό των διαδικαστικών πτυχών προκειμένου να υλοποιηθούν αποτελεσματικά οι υποχρεώσεις που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ορίσουν μία ή περισσότερες εθνικές αρμόδιες αρχές, οι οποίες θα διαθέτουν τις αναγκαίες διοικητικές και κανονιστικές εξουσίες όσον αφορά την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά.

Οι ορισθείσες εθνικές αρμόδιες αρχές θα έχουν το δικαίωμα να αξιολογούν κατά πόσον δεν υπονομεύεται η αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής μετρητών από τα ευρέως διαδεδομένα επίπεδα μη αποδοχής μετρητών μέσω του μονομερούς και εκ των προτέρων αποκλεισμού των μετρητών από τις επιχειρήσεις, και αν η πρόσβαση σε μετρητά είναι επαρκής και αποτελεσματική στα εδάφη των κρατών μελών. Η αξιολόγηση θα βασίζεται σε ένα σύνολο κοινών δεικτών που θα εγκριθούν από την Επιτροπή με εκτελεστικές πράξεις. Η εν λόγω αξιολόγηση θα υποβάλλεται στην Επιτροπή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13. Εάν τα κράτη μέλη λάβουν διορθωτικά μέτρα όσον αφορά τις οικείες υποχρεώσεις που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8, τα εν λόγω διορθωτικά μέτρα θα πρέπει να αναφέρονται στην ετήσια έκθεση. Τα κράτη μέλη δεν θα υποχρεούνται να εγκρίνουν εκτελεστικά μέτρα εφόσον από την αξιολόγησή τους προκύπτει ότι δεν υπονομεύεται η αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής μετρητών από τα ευρέως διαδεδομένα επίπεδα μη αποδοχής μετρητών μέσω του μονομερούς και εκ των προτέρων αποκλεισμού των μετρητών από τις επιχειρήσεις, και εάν διασφαλίζεται επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά στο έδαφός τους.

Ωστόσο, όταν οι ενέργειες ενός κράτους μέλους φαίνονται ανεπαρκείς ή εάν η Επιτροπή θεωρεί ότι η αποδοχή πληρωμών με μετρητά και/ή η επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά σε ένα κράτος μέλος δεν συνάδουν με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8 παρά τα πορίσματα της ετήσιας έκθεσης, ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που προβλέπουν κατάλληλα και αναλογικά μέτρα τα οποία θα πρέπει να θεσπίσει το οικείο κράτος μέλος.

Κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις (άρθρα 10, 11)

Η Επιτροπή θα έχει την εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις. Το άρθρο 10 αποσαφηνίζει τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθείται κατά την έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 6.

Το άρθρο 11 ορίζει ότι η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή όσον αφορά τη διαδικασία της εκτελεστικής πράξης που ορίζεται στο άρθρο 9.

Κυρώσεις (άρθρο 12)

Προκειμένου να διασφαλιστεί η επιβολή των διατάξεων του κανονισμού, ενώ παράλληλα παρέχεται στα κράτη μέλη ένα επίπεδο ευελιξίας όσον αφορά τη φύση των εφαρμοστέων κυρώσεων, το άρθρο 12 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης του κανονισμού.

Υποβολή εκθέσεων (άρθρο 13)

Το άρθρο 13 προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος υποβάλλει στην Επιτροπή και στην ΕΚΤ ετήσια έκθεση σχετικά με τις εξαιρέσεις από την υποχρεωτική αποδοχή και την εφαρμογή

τους, τα λεπτομερή στοιχεία και την ανάλυση της κατάστασης που επικρατεί στο κράτος μέλος όσον αφορά την πρόσβαση σε μετρητά και την αποδοχή μετρητών, καθώς και τα διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8, καθώς και τις επιβληθείσες κυρώσεις.

Μέσα ένδικης προστασίας (άρθρο 14)

Το άρθρο 14 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ενημερώνουν τα φυσικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις σχετικά με τους διαύλους και τα μέσα ένδικης προστασίας που διαθέτουν προκειμένου να υποβάλλουν στις αρμόδιες αρχές καταγγελίες σχετικά με περιπτώσεις παράνομης άρνησης αποδοχής μετρητών και ανεπαρκούς πρόσβασης σε μετρητά.

Αλληλεπίδραση μεταξύ των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ και του ψηφιακού ευρώ (άρθρο 15)

Το άρθρο 15 επιβάλλει τη δυνατότητα μετατροπής μεταξύ μετρητών και ψηφιακού ευρώ στην ονομαστική αξία και, για την αποφυγή αμφιβολιών, παρέχει στον πληρωτή το δικαίωμα να επιλέγει να πληρώσει με μετρητά ή με ψηφιακό ευρώ, όταν ισχύει η υποχρεωτική αποδοχή και των δύο σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των διατάξεων που επηρεάζουν την υποχρεωτική αποδοχή (δηλαδή τα άρθρα 4, 5, 6 και 7), καθώς και με τον κανονισμό για το ψηφιακό ευρώ.

Επανεξέταση (άρθρο 16)

Το άρθρο 16 προβλέπει ότι η Επιτροπή θα προβεί σε επανεξέταση του κανονισμού πέντε έτη μετά την έναρξη ισχύος του και θα υποβάλει έκθεση στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης.

Έναρξη ισχύος (άρθρο 17)

Ο κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 133,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα όσον αφορά τη νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 128 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου¹¹, τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ είναι τα μόνα τραπεζογραμμάτια που αποτελούν νόμιμο χρήμα στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 974/98, τα κέρματα σε ευρώ είναι τα μόνα κέρματα που έχουν την ιδιότητα νόμιμου χρήματος στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ.
- (3) Η σύσταση της Επιτροπής σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ¹² προβλέπει κοινό ορισμό του νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ.
- (4) Σε απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2021¹³, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διευκρίνισε ότι η έννοια του «νόμιμου χρήματος» που αναφέρεται στο άρθρο 128 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ συνιστά έννοια του δικαίου της Ένωσης η οποία πρέπει να

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 1).

¹² ΕΕ L 83 της 30.3.2010, σ. 70.

¹³ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63.

ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο σε ολόκληρη την ΕΕ¹⁴. Δεύτερον, το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια του «νόμιμου χρήματος» που χρησιμοποιείται για τον χαρακτηρισμό ενός μέσου πληρωμής εκφραζόμενου σε συγκεκριμένη νομισματική μονάδα σημαίνει ότι «κατά κανόνα δεν επιτρέπεται η μη αποδοχή του εν λόγω μέσου πληρωμής για την εξόφληση οφειλής εκφραζόμενης στην ίδια νομισματική μονάδα, στην ονομαστική της αξία, και χωρίς πρόσθετες επιβαρύνσεις για τον πληρωτή, με αποτέλεσμα την απόσβεση της οφειλής»¹⁵. Τρίτον, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η υποχρέωση αποδοχής τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ μπορεί, καταρχήν, να περιοριστεί από τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ για λόγους δημοσίου συμφέροντος και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους εκτός του τομέα του νομισματικού δικαίου και της νομισματικής πολιτικής και άλλων αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί δικαιολογούνται από σκοπό γενικού συμφέροντος και είναι ανάλογοι προς αυτόν¹⁶.

- (5) Η αποδοχή των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ που προσφέρονται ως μέσα πληρωμής μπορεί να απορριφθεί κατ' εξαίρεση εάν η άρνηση πραγματοποιείται καλή τη πίστει, βάσει νόμιμων λόγων και συγκεκριμένων περιστάσεων, οι οποίες εκφεύγουν του ελέγχου του δικαιούχου, και εφόσον η άρνηση είναι αναλογική. Για παράδειγμα, η άρνηση μπορεί να δικαιολογείται εάν για τον διακανονισμό μιας νομισματικής οφειλής το προσφερόμενο τραπεζογραμμάτιο σε ευρώ είναι δυσανάλογο σε σύγκριση με το ποσό που οφείλεται στον δικαιούχο, όπως η προσφορά τραπεζογραμμάτιου διακοσίων ευρώ για τον διακανονισμό οφειλής κάτω των πέντε ευρώ. Σύμφωνα με τον κανονισμό 974/98 του Συμβουλίου, εκτός από την εκδίδουσα αρχή και τα πρόσωπα που προβλέπει συγκεκριμένα η εθνική νομοθεσία των εκδιδόντων κρατών μελών, ουδείς δεν πρέπει να υποχρεούται να δεχθεί άνω των 50 κερμάτων σε κάθε πληρωμή.
- (6) Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής πληρωμών με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ δεν υπονομεύεται ουσιαστικά από τις εκτεταμένες και διαρθρωτικές αρνήσεις πληρωμών με μετρητά, τα κράτη μέλη είναι αναγκαίο να παρακολουθούν το επίπεδο του εκ των προτέρων μονομερούς αποκλεισμού των πληρωμών με μετρητά όταν οι συναλλαγές πραγματοποιούνται σε φυσικούς χώρους. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν τακτικά το επίπεδο των μονομερών εκ των προτέρων αποκλεισμών πληρωμών με μετρητά όταν οι πληρωμές πραγματοποιούνται σε φυσικούς χώρους σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών, βάσει κοινών δεικτών που επιτρέπουν συγκρίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Εάν, με βάση την αξιολόγησή τους, διασφαλίζεται η αποδοχή πληρωμών με μετρητά στο έδαφός τους, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να θεσπίσουν ειδικά μέτρα σε σχέση με την οικεία αντίστοιχη υποχρέωση. Ωστόσο, θα πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούν την κατάσταση. Εάν ένα κράτος μέλος καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο εκ των προτέρων μονομερής αποκλεισμός μετρητών υπονομεύει την υποχρεωτική αποδοχή πληρωμών με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ στο σύνολο ή σε τμήμα της επικράτειάς του, το εν λόγω κράτος

¹⁴ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63, σκέψη 45.

¹⁵ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63, σκέψη 46.

¹⁶ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63, σκέψεις 67 και 68.

μέλος θα πρέπει να λαμβάνει αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα για την επανόρθωση της κατάστασης, όπως απαγόρευση ή περιορισμό του εκ των προτέρων μονομερούς αποκλεισμού μετρητών στο σύνολο ή σε τμήματα της επικράτειάς του, για παράδειγμα σε αγροτικές περιοχές, ή σε ορισμένους τομείς που θεωρούνται βασικοί, όπως ταχυδρομεία, σουπερμάρκετ, φαρμακεία ή υγειονομική περίθαλψη, ή για ορισμένα είδη πληρωμών που θεωρούνται βασικά.

- (7) Για την αποτελεσματική εφαρμογή της υποχρέωσής τους να εξασφαλίζουν επαρκή και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν τακτικά το επίπεδο πρόσβασης σε μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών, βάσει κοινών δεικτών που επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Οι κοινοί δείκτες θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν παράγοντες που επηρεάζουν την πρόσβαση σε μετρητά, όπως η πυκνότητα των σημείων πρόσβασης σε μετρητά σε σχέση με τον πληθυσμό, οι προϋποθέσεις ανάληψης και κατάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των τελών, η ύπαρξη διαφόρων δικτύων με διαφορετικούς τρόπους πρόσβασης για τους πελάτες, οι αστικές-αγροτικές και κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές και οι δυσκολίες πρόσβασης για ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες. Εάν, με βάση την αξιολόγησή τους, διασφαλίζεται επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά στο έδαφός τους, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να θεσπίσουν ειδικά μέτρα σε σχέση με την οικεία αντίστοιχη υποχρέωση. Ωστόσο, θα πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούν την κατάσταση. Εάν ένα κράτος μέλος καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η πρόσβαση σε μετρητά δεν είναι επαρκής και αποτελεσματική στο σύνολο ή σε μέρος της επικράτειάς του ή κινδυνεύει να επιδεινωθεί εάν δεν ληφθούν μέτρα, θα πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα διορθωτικά μέτρα για την επανόρθωση της κατάστασης, όπως απαιτήσεις γεωγραφικής πρόσβασης για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που παρέχουν υπηρεσίες ανάληψης μετρητών με σκοπό τη διατήρηση των υπηρεσιών μετρητών σε επαρκή αριθμό υποκαταστημάτων τους όπου ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες, ή μέσω εντεταλμένου αντιπροσώπου για πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν μόνο μέσω διαδικτύου, ή να διατηρήσουν επαρκή πυκνότητα αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATM) όπου ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη την καλή γεωγραφική κατανομή σε σχέση με τον πληθυσμό, εξετάζοντας επίσης την πιθανότητα ομαδοποίησης των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών (ATM). Άλλα διορθωτικά μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν συστάσεις που απευθύνονται σε μη πιστωτικά ιδρύματα, όπως ανεξάρτητοι φορείς διαχείρισης ATM, έμποροι λιανικής ή ταχυδρομεία, ώστε να ενθαρρύνονται να συμπληρώνουν τις υπηρεσίες μετρητών των τραπεζών.
- (8) Θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις για ένα σύνολο κοινών δεικτών γενικής εφαρμογής στη ζώνη του ευρώ, οι οποίοι θα επιτρέπουν στα κράτη μέλη να παρακολουθούν και να αξιολογούν αποτελεσματικά την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών. Ενόψει της κατάρτισης των εν λόγω εκτελεστικών πράξεων, η Επιτροπή θα πρέπει να ζητεί τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- (9) Θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που απευθύνονται σε συγκεκριμένο κράτος μέλος όταν τα μέτρα που προτείνονται από το εν λόγω κράτος μέλος φαίνονται ανεπαρκή ή σε περιπτώσεις στις οποίες, παρά τα πορίσματα της ετήσιας έκθεσης που αποστέλλει το εν λόγω κράτος μέλος, ο εκ των

προτέρων μονομερής αποκλεισμός μετρητών υπονομεύει την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής πληρωμών με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ και/ή όταν η πρόσβαση σε μετρητά δεν είναι επαρκής και αποτελεσματική. Μια τέτοια εκτελεστική πράξη θα μπορούσε να επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος τη λήψη μέτρων όπως αυτά που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 7 και 8, ή μέτρων που έχουν θεωρηθεί αποτελεσματικά σε άλλα κράτη μέλη όσον αφορά τη διασφάλιση ότι δεν υπονομεύονται οι αρχές της υποχρεωτικής αποδοχής πληρωμών με μετρητά ή της επαρκούς και αποτελεσματικής πρόσβασης σε μετρητά.

- (10) Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι ορισθείσες εθνικές αρμόδιες αρχές με τις απαιτούμενες εξουσίες όσον αφορά την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά, καθώς και τις σχετικές με τα μετρητά δραστηριότητες της αγοράς του κλάδου μετρητών, θα πρέπει να συνεργάζονται στενά σε θέματα που αφορούν την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά. Ο τακτικός διάλογος μεταξύ των εν λόγω οργάνων και αρχών, με βάση κυρίως τις ετήσιες εκθέσεις των κρατών μελών προς την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θα πρέπει να αποσκοπεί στον εντοπισμό περιπτώσεων εκτεταμένου εκ των προτέρων μονομερούς αποκλεισμού μετρητών και μη επαρκούς πρόσβασης σε μετρητά σε συγκεκριμένα εθνικά εδάφη ή περιφέρειες. Θα αποσκοπεί επίσης στον σχεδιασμό και τη θέσπιση διορθωτικών μέτρων τα οποία θα πρέπει να λαμβάνουν τα κράτη μέλη ως μέσο για τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους, ώστε να διασφαλίζεται η αποδοχή μετρητών και η επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά.
- (11) Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι μπορούν να θεσπιστούν πρόσθετες εξαιρέσεις από την υποχρεωτική αποδοχή μετρητών σε ευρώ σε μεταγενέστερο στάδιο, εφόσον απαιτούνται, θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 290 ΣΛΕΕ, ώστε να συμπληρώνεται ο παρών κανονισμός εισάγοντας πρόσθετες εξαιρέσεις στην αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής για τη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της. Η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει τέτοιες πρόσθετες εξαιρέσεις μόνον εφόσον είναι αναγκαίες, αναλογικές προς τον σκοπό τους και διατηρούν την αποτελεσματικότητα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών σε ευρώ. Η εξουσία της Επιτροπής να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την εισαγωγή πρόσθετων εξαιρέσεων από την υποχρεωτική αποδοχή μετρητών σε ευρώ δεν θα πρέπει να θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους σε τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας, να θεσπίζουν εθνική νομοθεσία που εισάγει εξαιρέσεις από την υποχρεωτική αποδοχή που απορρέει από το καθεστώς νόμιμου χρήματος σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η Επιτροπή να διεξάγει, κατά τις προπαρασκευαστικές της εργασίες, τις κατάλληλες διαβουλεύσεις, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, και οι διαβουλεύσεις αυτές να πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ίση συμμετοχή στην προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα κατά τον ίδιο χρόνο με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, και οι εμπειρογνώμονές τους έχουν συστηματικά πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την προετοιμασία κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.
- (12) Προκειμένου να διασφαλιστούν ενιαίοι όροι για τις διατάξεις σχετικά με την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά, θα

πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁷. Η συμβουλευτική διαδικασία θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την έκδοση των εκτελεστικών πράξεων σχετικά με την αποδοχή μετρητών και την πρόσβαση σε αυτά, καθώς αφορούν μέτρα με χαμηλό αντίκτυπο, δηλαδή δείκτες για την παρακολούθηση της αποδοχής μετρητών και της πρόσβασης σε αυτά, ή πράξεις που απευθύνονται σε μεμονωμένα κράτη μέλη τα οποία, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να πρέπει να θεσπίσουν κατάλληλα μέτρα που θα αντικατοπτρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εθνικών εδαφών, των περιφερειών και των αστικών περιοχών τους, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

- (13) Ο παρών κανονισμός διασφαλίζει τον πλήρη σεβασμό του θεμελιώδους δικαιώματος της επιχειρηματικής ελευθερίας και του θεμελιώδους δικαιώματος της προστασίας των καταναλωτών που κατοχυρώνονται στα άρθρα 16 και 38 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντίστοιχα. Ο παρών κανονισμός αφορά την προτιμώμενη μέθοδο πληρωμής του νομίσματος που έχει το καθεστώς νόμιμου χρήματος, την οποία οι πολίτες μπορούν να επιλέξουν νόμιμα για να ρυθμίσουν τις οφειλές τους. Ως εκ τούτου, τα μέτρα του παρόντος κανονισμού αφορούν μόνο τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν πληρωμές οι επιχειρήσεις. Επομένως, η παρέμβαση στα εν λόγω θεμελιώδη δικαιώματα είναι έμμεση και πολύ περιορισμένη. Δικαιολογείται από τον στόχο γενικού συμφέροντος για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του νόμιμου χρήματος και είναι ανάλογη προς τον στόχο αυτό.
- (14) Το ποσοστό των πληρωμών με μετρητά σε σύγκριση με τις ηλεκτρονικές πληρωμές είναι υψηλότερο για ορισμένες ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με περιορισμένες ψηφιακές δεξιότητες και χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος. Η παρούσα πρόταση συνάδει με την ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα¹⁸, η οποία καλύπτει τις αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ΑΤΜ). Επιπλέον, τα οικονομικά αποκλεισμένα άτομα, όπως τα πρόσωπα με μηδενική χρήση τραπεζικών υπηρεσιών, οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστες, οι οποίοι ενδέχεται να μην είναι σε θέση ή να μην είναι πρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν τα μέσα πληρωμών που παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα, βασίζονται στα μετρητά ως τρόπο πληρωμής της επιλογής τους. Τα μετρητά θεωρείται ότι παρέχουν σαφή επισκόπηση των δαπανών, με υψηλό βαθμό ευκολίας της χρήσης, ταχύτητας, ασφάλειας και ιδιωτικότητας. Οι εν λόγω ευάλωτες ομάδες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να χάσουν την πρόσβασή τους σε έναν τρόπο πληρωμής σε περίπτωση που επιδεινωθεί η πρόσβασή τους σε μετρητά. Ως εκ τούτου, ο παρών κανονισμός θα αποσκοπεί στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων που εξαρτώνται από τις πληρωμές με μετρητά, διασφαλίζοντας ότι όλοι στη ζώνη του ευρώ θα είναι ελεύθεροι να επιλέγουν την προτιμώμενη μέθοδο πληρωμής και έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες μετρητών, στηρίζοντας παράλληλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειες πολιτικής τους για την προώθηση της ψηφιακής χρηματοπιστωτικής ένταξης, για παράδειγμα μέσω μέτρων που αποσκοπούν στην αύξηση του χρηματοοικονομικού γραμματισμού και ειδικά του ψηφιακού χρηματοοικονομικού γραμματισμού στα συστήματα εκπαίδευσης και

¹⁷ ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13.

¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2019/882 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών (ΕΕ L 151 της 7.6.2019, σ. 70).

κατάρτισης, καθώς και στην αντιμετώπιση των κενών στις ψηφιακές υποδομές, μεταξύ άλλων στις αγροτικές περιοχές.

- (15) Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, είναι αναγκαίο και πρόσφορο, προκειμένου να επιτευχθεί ο θεμελιώδης στόχος της διασφάλισης της αποδοχής μετρητών και της πρόσβασης σε μετρητά, να θεσπιστούν οι αναγκαίοι κανόνες. Ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1 **Αντικείμενο**

Ο παρών κανονισμός θεσπίζει λεπτομερείς κανόνες για το πεδίο εφαρμογής και τα αποτελέσματα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ και της πρόσβασης σε αυτά, όπως προβλέπεται, αντίστοιχα, στο άρθρο 128 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 974/98, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική χρήση τους ως ενιαίου νομίσματος.

Άρθρο 2 **Πεδίο εφαρμογής**

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στον διακανονισμό χρηματικών οφειλών, στον βαθμό που πρόκειται να εξοφληθούν με μετρητά, εν όλω ή εν μέρει, όταν υφίσταται υποχρέωση πληρωμής σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο ή τις καθιερωμένες νομικές πρακτικές. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών, ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται επίσης στον εκ των προτέρων μονομερή αποκλεισμό των πληρωμών με μετρητά και στην πρόσβαση σε μετρητά.
2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε πληρωμές για αγαθά ή υπηρεσίες που αγοράζονται εξ αποστάσεως, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου.

Άρθρο 3 **Ορισμοί**

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. «μετρητά»: τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ευρώ·

2. «κλάδος μετρητών»: πιστωτικά ιδρύματα που προσφέρουν λογαριασμούς πληρωμών σε πελάτες και παρόχους υπηρεσιών μετρητών που συμμετέχουν στη διαχείριση της διανομής και της κυκλοφορίας τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ·
3. «πιστωτικό ίδρυμα»: το πιστωτικό ίδρυμα όπως ορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁹.
4. «εκ των προτέρων μονομερής αποκλεισμός μετρητών»: η κατάσταση κατά την οποία ένας έμπορος λιανικής ή πάροχος υπηρεσιών αποκλείει μονομερώς τα μετρητά ως μέθοδο πληρωμής, για παράδειγμα με την εισαγωγή επιγραφής «όχι μετρητά». Στην περίπτωση αυτή, ο πληρωτής και ο δικαιούχος δεν συμφωνούν ελεύθερα επί ενός μέσου πληρωμής για μια αγορά·
5. «πληρωτής»: κάθε πρόσωπο που πραγματοποιεί πληρωμή με μετρητά σε ευρώ·
6. «δικαιούχος»: κάθε πρόσωπο που είναι ο τελικός αποδέκτης χρηματικών ποσών που αποτελούν αντικείμενο πράξης πληρωμής με μετρητά σε ευρώ·
7. «ονομαστική αξία»: η αξία τραπεζογραμμάτων ή κερμάτων σε ευρώ, όπως έχει τυπωθεί στο εν λόγω τραπεζογραμμάτιο ή έχει κοπεί επί του εν λόγω κέρματος·
8. «επιχείρηση» πρόσωπο που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τη νομική του μορφή, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών εταιρειών ή των ενώσεων που ασκούν τακτικά οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 4 **Νόμιμο χρήμα**

1. Το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων σε ευρώ συνεπάγεται την υποχρεωτική αποδοχή τους, στην ονομαστική αξία, και δυνατότητα εκπλήρωσης υποχρέωσης προς πληρωμή.
2. Σύμφωνα με την υποχρεωτική αποδοχή μετρητών, ο δικαιούχος δεν αρνείται τραπεζογραμμάτια και/ή κέρματα σε ευρώ που προσφέρονται ως πληρωμή για την εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης.

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 1).

3. Σύμφωνα με την αποδοχή των μετρητών στην ονομαστική αξία, η νομισματική αξία των τραπεζογραμματίων και/ή κερμάτων σε ευρώ που προσφέρονται για τον διακανονισμό οφειλής ισούται με το ποσό σε ευρώ που αναγράφεται στα τραπεζογραμμάτια και/ή στα κέρματα. Απαγορεύονται οι πρόσθετες επιβαρύνσεις για τον διακανονισμό οφειλών με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ.
4. Σύμφωνα με τη δυνατότητα εκπλήρωσης υποχρέωσης προς πληρωμή, ο πληρωτής είναι σε θέση να εκπληρώσει υποχρέωση πληρωμής προσφέροντας στον δικαιούχο τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ.

Άρθρο 5

Εξαιρέσεις από την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 4 παράγραφος 2, ο δικαιούχος δικαιούται να αρνηθεί την αποδοχή τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - α) όταν η άρνηση πραγματοποιείται καλή τη πίστει και όταν η εν λόγω άρνηση βασίζεται σε νόμιμους και προσωρινούς λόγους σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας λόγω συγκεκριμένων περιστάσεων που εκφεύγουν του ελέγχου του δικαιούχου·
 - β) όταν, πριν από την πληρωμή, ο δικαιούχος έχει συμφωνήσει με τον πληρωτή διαφορετικό μέσο πληρωμής.

Για τους σκοπούς του στοιχείου α), το βάρος της απόδειξης ότι συνέτρεχαν νόμιμοι και προσωρινοί λόγοι σε μια συγκεκριμένη περίπτωση και ότι η άρνηση ήταν αναλογική φέρει ο δικαιούχος.

2. Για τους σκοπούς της εφαρμογής της παραγράφου 1, στους εν λόγω νόμιμους λόγους μπορεί να περιλαμβάνονται:
 - i. Όσον αφορά τα τραπεζογραμμάτια υψηλής ονομαστικής αξίας, εάν η αξία του προσφερόμενου τραπεζογραμματίου είναι προδήλως δυσανάλογη προς την αξία του ποσού προς διακανονισμό.
 - ii. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αν η επιχείρηση δεν διαθέτει ρέστα κατά τη στιγμή που προσφέρονται τα μετρητά προς πληρωμή, ή αν η επιχείρηση δεν θα έχει στη διάθεσή της επαρκή ρέστα ως αποτέλεσμα της πληρωμής αυτής για να πραγματοποιήσει τις συνήθεις καθημερινές επιχειρηματικές συναλλαγές της.

Άρθρο 6

Πρόσθετες εξαιρέσεις από την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ οι οποίες εμπίπτουν στο νομισματικό δίκαιο

Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 10 για τη συμπλήρωση του παρόντος κανονισμού προσδιορίζοντας πρόσθετες εξαιρέσεις από την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής οι οποίες εμπίπτουν στο νομισματικό δίκαιο. Οι εξαιρέσεις αυτές δικαιολογούνται από σκοπό δημόσιου συμφέροντος και είναι ανάλογες προς τον σκοπό αυτόν, δεν υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του καθεστώτος νόμιμου χρήματος των μετρητών σε ευρώ και επιτρέπονται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι διατίθενται άλλα μέσα για την πληρωμή χρηματικών οφειλών. Κατά την κατάρτιση των εν λόγω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Άρθρο 7

Αποδοχή πληρωμών με μετρητά

1. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποδοχή μετρητών σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2, τα κράτη μέλη παρακολουθούν την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και το επίπεδο του εκ των προτέρων μονομερούς αποκλεισμού πληρωμών με μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών, με βάση τους κοινούς δείκτες που εγκρίνει η Επιτροπή και αξιολογούν την κατάσταση.
2. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τα αποτελέσματα της οικείας παρακολούθησης και της αξιολόγησης της κατάστασης όσον αφορά το επίπεδο αποδοχής των πληρωμών με μετρητά σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3.
3. Εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι το επίπεδο αποδοχής πληρωμών με μετρητά στην επικράτειά του ή σε τμήματα αυτής υπονομεύει την υποχρεωτική αποδοχή τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ, ορίζει τα διορθωτικά μέτρα που δεσμεύεται να λάβει σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 4.

Άρθρο 8

Πρόσβαση σε μετρητά

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν επαρκή και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών. Προκειμένου να διασφαλίσουν την επαρκή και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά, τα κράτη μέλη παρακολουθούν τακτικά την πρόσβαση σε μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους,

συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών, με βάση τους κοινούς δείκτες που εγκρίνει η Επιτροπή και αξιολογούν την κατάσταση.

2. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τα αποτελέσματα της οικείας παρακολούθησης και της αξιολόγησης της κατάστασης όσον αφορά την πρόσβαση σε μετρητά σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3.
3. Εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι δεν διασφαλίζεται επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά, ορίζει τα διορθωτικά μέτρα που δεσμεύεται να λάβει σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 4.

Άρθρο 9

Διαδικαστικές πτυχές

1. Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8, τα κράτη μέλη ορίζουν μία ή περισσότερες εθνικές αρμόδιες αρχές με τις απαιτούμενες εξουσίες όσον αφορά την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά, καθώς και τις σχετικές με τα μετρητά δραστηριότητες της αγοράς του κλάδου μετρητών.
2. Για τους σκοπούς των άρθρων 7 και 8, η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις γενικής εφαρμογής σχετικά με ένα σύνολο κοινών δεικτών που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της αποδοχής πληρωμών με μετρητά και της πρόσβασης σε μετρητά σε ολόκληρη την επικράτειά τους, στο σύνολο των διαφόρων περιφερειών τους, συμπεριλαμβανομένων των αστικών και των μη αστικών περιοχών. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται [εντός X μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού] σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 11. Κατά την κατάρτιση των εν λόγω εκτελεστικών πράξεων, η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
3. Οι ορισθείσες εθνικές αρμόδιες αρχές κοινοποιούν τα αποτελέσματα της οικείας παρακολούθησης και της αξιολόγησης της κατάστασης όσον αφορά τα επίπεδα αποδοχής πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά, παρέχοντας τους λόγους και τα στοιχεία για την αξιολόγησή τους, σε ετήσια έκθεση που απευθύνεται στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 13.
4. Εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι το επίπεδο αποδοχής πληρωμών με μετρητά υπονομεύει την υποχρεωτική αποδοχή τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ ή ότι δεν διασφαλίζεται επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά, αναφέρει στην ετήσια έκθεσή του τα διορθωτικά μέτρα που δεσμεύεται να λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8. Τα διορθωτικά μέτρα αρχίζουν να ισχύουν χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

5. Η Επιτροπή εξετάζει τις ετήσιες εκθέσεις σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Εάν τα διορθωτικά μέτρα που προτείνει ένα κράτος μέλος σύμφωνα με την παράγραφο 4 φαίνονται ανεπαρκή ή εάν η Επιτροπή θεωρεί ότι η αποδοχή πληρωμών με μετρητά ή η επαρκής και αποτελεσματική πρόσβαση σε μετρητά σε ένα κράτος μέλος δεν συνάδουν με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8 παρά τα πορίσματα της ετήσιας έκθεσης, η Επιτροπή εκδίδει εκτελεστικές πράξεις που προβλέπουν κατάλληλα και αναλογικά μέτρα τα οποία θα πρέπει να θεσπίσει το οικείο κράτος μέλος εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην αντίστοιχη εκτελεστική πράξη. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 11.

Άρθρο 10

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.
2. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή για αόριστο χρονικό διάστημα από *[την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού]*.
3. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή από το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης περατώνει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σε αυτήν. Δεν θίγει το κύρος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που ισχύουν ήδη.
4. Πριν εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή διεξάγει διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.
5. Μόλις εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
6. Η κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 6 αρχίζει να ισχύει μόνον εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός ενός μηνός από την ημέρα που η πράξη κοινοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή εάν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή

ότι δεν θα προβάλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά έναν μήνα κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

Άρθρο 11 **Διαδικασία επιτροπής**

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
2. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

Άρθρο 12 **Κυρώσεις**

Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες για τις κυρώσεις [συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών κυρώσεων και των χρηματικών ποινών μη ποινικής φύσης] που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την εφαρμογή τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη, εντός ενός έτους μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, κοινοποιούν τους εν λόγω κανόνες και τα εν λόγω μέτρα στην Επιτροπή και την ενημερώνουν αμελλητί σχετικά με κάθε μεταγενέστερη τροποποίησή τους.

Άρθρο 13 **Ετήσιες εκθέσεις**

1. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έκθεση σε ετήσια βάση, η οποία περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ακόλουθες πτυχές:
 - α) τις εξαιρέσεις από την αρχή της υποχρεωτικής αποδοχής που έχουν θεσπίσει και την εφαρμογή τους·
 - β) λεπτομερή στοιχεία και αξιολόγηση της κατάστασης που επικρατεί στο κράτος μέλος όσον αφορά την αποδοχή πληρωμών με μετρητά και την πρόσβαση σε μετρητά, καθώς και τα διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8·
 - γ) τις επιβληθείσες κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών κυρώσεων και των χρηματικών ποινών μη ποινικής φύσης.

2. Η πρώτη ετήσια έκθεση θα υποβληθεί ένα έτος μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού. Οι επόμενες ετήσιες εκθέσεις υποβάλλονται ετησίως μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.
3. Η Επιτροπή εξετάζει τις ετήσιες εκθέσεις σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Άρθρο 14

Υποχρέωση των κρατών μελών να ενημερώνουν για τα μέσα ένδικης προστασίας

Τα κράτη μέλη παρέχουν στα φυσικά πρόσωπα και στις επιχειρήσεις σαφείς πληροφορίες σχετικά με τους διαύλους και τα αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας που έχουν στη διάθεσή τους για να υποβάλουν στις αρμόδιες εθνικές αρχές καταγγελίες σχετικά με περιπτώσεις παράνομης άρνησης αποδοχής μετρητών και ανεπαρκούς και αναποτελεσματικής πρόσβασης σε μετρητά.

Άρθρο 15

Αλληλεπίδραση μεταξύ των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ και του ψηφιακού ευρώ

1. Τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ και το ψηφιακό ευρώ είναι μετατρέψιμα μεταξύ τους στην ονομαστική αξία.
2. Οι δικαιούχοι χρηματικής οφειλής σε ευρώ αποδέχονται πληρωμές με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, ανεξαρτήτως εάν αποδέχονται πληρωμές με ψηφιακό ευρώ σύμφωνα με τον κανονισμό [XXX για τη θέσπιση του ψηφιακού ευρώ]. Όταν η αποδοχή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ και του ψηφιακού ευρώ είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού και του κανονισμού (XXX για τη θέσπιση του ψηφιακού ευρώ), ο πληρωτής έχει δικαίωμα να επιλέξει το μέσο πληρωμής.

Άρθρο 16

Επανεξέταση

Έως [ημερομηνία — πέντε έτη μετά την έναρξη ισχύος], η Επιτροπή επανεξετάζει τη λειτουργία και τα αποτελέσματα του παρόντος κανονισμού και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης.

Άρθρο 17
Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος